

במתנה

דפיו זהב

על מה שבזר זכינו.
הרבנית ימימה מזרחי
בעריכת יקרת פרידמן

גיליון 211

פרשת משפטים ✧ כ"ד בשבט ה'תשע"ט (1/2019)

שמחה גדולה להיות במצווה

אמאל'ה, כמה זה קשה וכמה זה לא מעניין, לכאורה. וכל הסביבה בחוץ כל כך מרתקת, והמכשירים הסלולריים, ואני תקועה בסיפורים של שור ובור ומלפני שלושת אלפים שנה ואיך כל זה אמור להושיב ילד שכולו קפיצים על ספסלי הישיבה?

כאן מגיעה המהפכה הענקית של האיש שהיארציט שלו השבוע, רבי ישראל סלנטר. הוא מקים את תנועת המוסר ויש כלפיו התנגדות ענקית ולא רוצים להכניס אותו ללמד בישיבות ולמה? כי הוא מכניס פתאום ממד חדש, שכיום היינו מבינות שהוא פסיכולוגי, אפילו פסיכיאטרי, לתוך לימוד התורה. הוא מכניס את מה שהאנשים זיהו בזמנו כמשנה של פרויד. הוא מדבר על התת-מודע. והעיקרון בדבריו של הרבי מסלנט הוא: אתה תלמד משהו שלכאורה לא נוגע בך בכלום, משעמם אותך, ואתה לא מבין איך ההתמדה בלימוד הזה פתאום תראה לך שמשוהו רע מאוד בנפש שלך - מוסר מאליו.⁷

המילה "מוסר" היא מהממת. מסר תת קרקעי, מסר שהוא בתת מודע ואתה עוסק כאילו בדברים נורא רחוקים, בהלכה שאיפה אתה ואיפה היא, ומשהו לא טוב מוסר ממך מאליו. אתה מושפע בתת המודע שלך.

זה תורה מהממת, תורה מהפכנית. ולא רצו לשמוע ממנו. הוא נאלץ לגייס כל מיני בעלי-בתים שיפתחו מקומות שייקראו "בית המוסר", חלילה לא לקרוא לזה ישיבה, כדי שלא ייבהלו. שם הוא מוסר את משנתו הגאונית, שכל בעלי המוסר הגדולים, הרב דסלר, רבי ירוחם ממיר, הרבי מנובהרדוק, מי לא - כולם תלמידיו של רבי ישראל סלנט שאמר: יש פה לכאורה דינים יבשים וכשתעשי אותם, משהו בך יפגוש את המלך.

קשה היום להגיד לבנות "צניעות". קשה היום להגיד לנשים "כיסוי ראש". אבל אם את עושה "נְעֻשָׁה", האוזן שלך תשמע

פרשת משפטים. חוקי עבדים, נזקי גוף ונזקי ממון והמון דינים ובעצם, הכל עוסק ב-בין אדם לחברו. רק בסוף הפרשה עולה משה רבנו לקבל את התורה ורבי ירוחם ממיר היה אומר: חברך - הוא הש"ס. הוא הספר-תורה. תלמד אותו, רד לתתי הסעיפים שלו, תראה איך הקב"ה רגיש אליו.¹ איך אומר הרב שמשון רפאל הירש - שימו לב כיצד נפתח ספר החוקים היהודי. איפה מתחילים החוקים? בשפחה. בת, שאביה נהיה עני ומעוניו הוא מכר אותה. אומר הרב שמשון רפאל הירש: ראו איך הקב"ה שם בראש את בת הקבצן, ובת הקבצן היא בעיניו חשובה כמו מלכה: **לֹא תֵצֵא נְצִיאת הַעֲבָדִים, שְׂאֵרָה כְּסוּתָהּ וְעֹנָתָה לֹא יִגְרַע**³ - **כְּמִשְׁפַּט הַבָּנוֹת יַעֲשֶׂה לָּהּ**.⁴ איזו החשבה של האנשים השקופים בחברה, אלה שאתה הכי עלול לזלזל בהם כי מי הם בכלל? בתו של הקבצן... והקב"ה אומר: היא לא רק תצא מהעבדות, היא תצא ממנה בכבוד.⁵

אבל. עד כמה שהיא רגישה ויפה, פרשתנו, היא לא פשוטה. זו נחיתה ממתן תורה, זיקוקים ושופרות הישר אל הבור והשור ונזקים וגניבות. בגלל הפרשה הזו - וכל כך קשה לומר זאת - כל כך הרבה בחורים בורחים מספסלי הישיבות. הפרשה הזו היא הבסיס לשלוש המסכתות הסבוכות בגמרא, בא קמא, בבא מציעא ובבא בתרא. כל הדינים והדיונים בגמרא הזו יוצאים מתוך הפרשה שלנו. ואני לא סתם אומרת לשון הרע. גם חז"ל מדברים על כך שמיד אחרי פרשת משפטים מגיע חטא העגל (הפרשות לא מסודרות כך, אבל זה היה הסדר הכרונולוגי של ההשתלשלות) ואיך קרה שמיד אחרי פרשת משפטים מתרחשת הבריחה הגדולה הזו? כי אחריה, בני ישראל הם **כתינוק הבורח מבית הספר**.⁶

¹ הרב ירוחם ליבוביץ' ("המשגיח ממיר"), "מידות".

² שמות כ"א, ז.

³ שמות כ"א, י.

⁴ שמות כ"א, ט.

⁵ רבי שמשון רפאל הירש, פירוש רש"ר הירש על התורה, שמות כ"א, י.

⁶ ילקוט שמעוני לבמדבר, י', סימן תשכט: "וַיִּסְעוּ מֵהָרָה ה' דָּרָךְ שְׁלֵשֶׁת יָמִים" - "לא אמר להם לישראל אלא מהלך יום אחד, ונסעו על פי עצמן מהלך שלשה ימים, בורחין מהר סיני. מפני (לא) שעשו שם [שנה פחות] אחד עשר יום, והיה נותן להם מצות בכל יום, כשאמר משה ליסע משם מסע

יום אחד, הלכו מהלך שלשה ימים וליילה אחד, כתינוק שיוצא מבית הספר ורץ, אעפ"כ לא עזבו הקב"ה שעשו כך." וגם: המהרש"א, חידושי אגדות שבת קטז, ע"א.
⁷ רבי ישראל ליפקין מסלנט, "אור ישראל", מכתב י'.

אדר א', להגיד לה "ברוכה הבאה" ולקבל על עצמנו שלא להיות אנשים ניצים, כי אנחנו לא נגנוף, חלילה, את האשה הזו. **וַיֵּצֵאוּ יְלָדֶיהָ** - לשלום. וכל אחת תזכה בשנה הזו לדיים מלאות בכל טוב.

בשורות טובות! חודש טוב!

בצוות העריכה: הדסה סאסי

פתאום דברים שלא חלמת שהיא תשמע אי פעם. **נַעֲשֶׂה << וַיִּשְׁמַע⁸** דברים מופלאים. את פתאום תביני מי עומד שם, מאחורי הציווי היבש הזה ואת מי את פוגשת פתאום בתוך הציווי היבש. כך, המצווה נותנת לזה ערך מוסף של נעשה ונשמע: וואו, לא חשבתי שבדבר היבש הזה אני אמצא שמחה כזאת! שמחה גדולה להיות - במצווה!...

אנחנו עומדים בפתחו של חודש אדר המעובר וזה זמנה של אסתר המלכה, שכולה התנגדות: "לא רוצה ללכת אל המלך. לא רוצה. מרדכי אומר לי 'זה מה שאת צריכה לעשות עכשיו' אבל זה כבד לי, הכתר הזה על הראש. אני לא רוצה אותו."

ופתאום היא זוכרת שמאחורי כל הלכה, יש מי שציווה אותה; "הקב"ה אמר לי לעשות את זה". ואז - **וּתְלַבֵּשׁ אֶסְתֵּר מְלָכוּת⁹**. "מתוך הציווי הלא נעים והלא טעים הזה, אני פוגשת את המלך, אני הופכת לבן אדם אחר."

תורת המוסר מדברת על מסר תת קרקעי ואני רוצה עכשיו, מתוך הפרשה הלכאורה יבשה הזו, לתת לנו מסר תת קרקעי מהמם. דיני הנזיקין מתחילים בפסוק **"וְכִי יֵצְאוּ אֲנָשִׁים וְנִגְפוּ אִשָּׁה הָרָה וַיֵּצֵאוּ יְלָדֶיהָ - עֹנֵשׁ יַעֲנֵשׁ"** האיש ההוא.¹⁰ דווקא במקרה המשונה, חסר ההסתברות הזה, פותחים דיני הנזיקין היהודיים. שני אנשים רבים, נותנים בוקסים, לפתע עוברת אשה בהריון, הם לא ראו את הבטן הגדולה הזו, פגעו בה, ילדיה יוצאים מרחמה מתים, ה' ישמור. אז תשלמו לה.

מיהי האשה הזו? זו השבת הקרובה, שבת מברכין אדר א'. זה האדר המעובר, האדר שבזכותו השנה הזו בהריון. והשנה הזו, יש בה יכולת ליותר ישועות מכל שנה אחרת. כי בשנה רגילה, פרשת שופטים סוגרת את ימי השובבי"ם אבל השנה יש לנו שובבי"ם-ת"ת; ה' רוצה לתת. אלה פרשות תרומה ותצווה (ראשי תיבות "ת"ת") שמתווספות לימי השובבי"ם בשנה מעוברת והן מדברות על המשכן, על הבית, על בית המקדש. "בשנה כזאת אני רוצה לתת לכם כזו לידה מדהימה. שנה מעוברת מסוגלת לבניין בית, ביתה הפרטי של כל אחת והבית הגדול של האומה הזו."

אבל. אנשים, אל תריבו. **"וְכִי יֵצְאוּ אֲנָשִׁים וְנִגְפוּ אִשָּׁה הָרָה וַיֵּצֵאוּ יְלָדֶיהָ"** - אם תריבו, אתם עלולים חלילה לפגוע באשה ההרה הזו, וַיֵּצֵאוּ יְלָדֶיהָ. חס ושלום, משהו מדהים שיכול היה להיוולד, פתאום לא יוצא לפועל וזו הופכת חלילה ללידה שקטה ולילדים האלה אין אפילו קול לצעוק את צעקתם.

אנחנו בזמני בחירות. הבחירות לא שוות את בית הבחירה, שאולי יבנה אם לא נריב. הכנסת, וכל מה שקורה בה, לא שווה חילול בית-כנסת כמו החילול הנורא שראינו השבוע בבית הכנסת בירושלים. זהירות. יש כאן אישה הרה, השנה המעוברת הזאת, והיא פוסעת לידנו וצריך לקום לכבודה השבת הזו, שבת מברכין

⁸ שמות כ"ד, ז: "וַיִּשְׁמַע סֹפֵר הַכְּרִית וַיִּקְרָא בְּאָזְנֵי הָעָם, וַיֹּאמְרוּ: 'כָּל אֲשֶׁר דָּבַר ה' בְּנַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע'".
⁹ אסתר ה', א.
¹⁰ שמות כ"א, כב.

"תשמחי על עצמך!"
כנס הקוראות הגדול של פרשה ואשה
תאריך: יום שלישי | י"ד באדר א' | 19.2.19
19:30 בנייני האומה, ירושלים

הכרטיסים כבר נחטפים
מהרי ושרייני לך מקום
בכינוס הנשי הגדול של חודש אדר

כרטיסים: אתר טיקצ'אק וגם *6565 או
073-207-7570

הרבנית ימימה מזרחי
ישי ריבז • רוני דלמי • דין דין אגיי • ניה מנדל • מיכל לויסין • חיה טקוב • דמנסה

19.2.19
בנייני האומה, ירושלים
פתיחת דלתות 19:00 תחילת הארוע 20:00

כרטיסים: טיקצ'אק *6565 / 073-207-75-70 / www.parasha.org